

TẬP ĐOÀN KINH TẾ TƯ NHÂN: Ngôn thuận nhưng danh chưa chính

>>HOÀI THANH

Chiếm tới 60% GDP, sự đóng góp của khối doanh nghiệp tư nhân, nhất là các tập đoàn lớn là không thể phủ nhận. Tuy nhiên, trong khi Nghị định 101 về thí điểm thành lập, tổ chức, hoạt động và quản lý tập đoàn kinh tế Nhà nước đã được ban hành, thì tập đoàn kinh tế tư nhân vẫn trong cảnh chưa chính danh.

LOAY HOAY TÌM TÊN

Các tập đoàn kinh tế trên thế giới được tổ chức, tái cơ cấu theo xu thế sáp nhập và mua lại. Những năm gần đây, người ta liên tục chứng kiến những thương vụ sáp nhập và mua lại với quy mô khá lớn cùng sự phình to của nhiều tập đoàn lớn.

Ở nước ta đã có một số tập đoàn kinh tế tư nhân hình thành theo mô hình này. Tiêu biểu như Đồng Tâm, FPT, Hòa Phát, Hoàng Anh Gia Lai, Kinh Đô, HIPT, Hoàng Long, T&T, Vincom, Hanaka... Các tập đoàn này đều có vốn góp, cổ phần chi phối lẫn nhau ở các công ty con, công ty liên kết, ngân hàng, đối tác chiến lược trong và ngoài nước với hàng ngàn cổ đông. Thế nhưng đến nay mô hình tập đoàn kinh tế tư nhân vẫn chưa được thừa nhận. Chính phủ đã ban hành Nghị định 101 ngày 5/11/2009 về thí điểm thành lập, tổ chức, hoạt động và quản lý tập đoàn kinh tế Nhà nước. Theo đó, tập đoàn kinh tế Nhà nước là chủ đạo, được ưu đãi về vốn, đất đai và các ngành độc quyền. Vì thế các tập đoàn tư nhân hiện nay buộc phải tiếp tục mang cái tên không chính danh như "công ty cổ phần tập đoàn..." hoặc "công ty TNHH tập đoàn..."

Hiện nay nước ta đang có sự chuyển dịch kinh tế lớn lao. Đó là sự chuyển dịch, phát triển để hội nhập với nền kinh tế thế giới; Tạo lập vị thế cạnh tranh trên trường quốc tế qua lộ trình gia nhập WTO. Trong bối cảnh đó, các doanh nghiệp đang đứng trước nhiều thách thức gay gắt, đòi hỏi phải tăng cường nội lực và năng lực cạnh tranh. Dường như trong xu thế này, các doanh nghiệp tư nhân đang có nhiều lợi thế hơn trong việc cải biến để thích nghi với môi trường kinh tế toàn cầu.

Một điều không thể phủ nhận: khu vực kinh tế tư nhân đang phát triển rất năng động. Để tạo động lực phát triển, ngoài việc Nhà nước có chính sách đôn bẩy, khuyến khích phát triển mạnh hơn nữa, một trong những việc cần làm là thúc đẩy việc hình thành mô hình kinh tế mới: các tập đoàn kinh tế tư nhân. Những tập đoàn này chắc chắn sẽ trở thành những đầu tàu phát triển. Điều này đồng nghĩa cơ hội cho việc hình thành các tập đoàn kinh tế tư nhân đã đến.

Luật đưa ra khái niệm "tập đoàn kinh tế là nhóm công ty có quy mô lớn" và giao cho Chính phủ quy định, hướng dẫn tiêu chí, tổ chức quản lý và hoạt động. Như vậy việc thừa nhận các tập đoàn kinh tế tư nhân vẫn mang tính chủ trương. Trong khi đó, dự thảo Nghị định về hình thành, tổ chức, hoạt động và giám sát đối với tập đoàn kinh tế nhà nước cũng đã "bỏ quên" tập đoàn kinh tế tư nhân... Do luật chưa quy định, các tập đoàn tư nhân hiện nay chỉ tự công bố và chưa được thừa nhận về mặt pháp lý.

HỌC TẬP MÔ HÌNH KINH TẾ NƯỚC NGOÀI?

Nhiều chuyên gia cho rằng Nhà nước nên có ngay những nghiên cứu cụ thể, học tập các mô hình tập đoàn kinh tế tư nhân từ các nước phát triển hơn để hình thành các tập đoàn kinh tế tư nhân tương tự tại nước ta. Về mặt pháp lý, việc hình thành và phát triển các tập đoàn kinh tế tư nhân trong nước cũng đang đặt ra các yêu cầu về tính hoàn thiện, tính tương thích với hệ thống pháp luật: yêu cầu cải cách hành chính về đầu tư, kinh doanh, chuyển giao công nghệ, hỗ trợ tài chính, việc

sáp nhập và mua lại theo hướng thống nhất, khuyến khích phát triển mô hình kinh tế này.

Mô hình tập đoàn kinh tế trên thế giới rất đa dạng. Ở các nước như Mỹ hay các nước châu Âu, thông thường tập đoàn kinh tế tư nhân được hình thành thông qua quá trình sáp nhập hoặc mở rộng ra thành cấu trúc tập đoàn. Các nước Nhật Bản, Trung Quốc hay Hàn Quốc do phát triển sau nên họ không đi lại con đường dài như vậy. Họ phải có sự dẫn dắt của Nhà nước để những tập đoàn đó đi đúng quy luật thị trường, phát triển nhanh hơn. Nhiều doanh nghiệp Nhật Bản cũng cho rằng, các công ty Việt Nam chưa có cấu trúc, phân tầng rõ rệt. Hệ thống doanh nghiệp của Nhật Bản và Hàn Quốc có cấu trúc giống như kim tự tháp, trên đỉnh cao là những tập đoàn toàn cầu, dưới là các công ty lớn, công ty vừa và công ty rất nhỏ. Đây là hệ thống thống nhất, những công ty lớn chuyển giao hợp đồng cho những công ty nhỏ hơn, tạo thành một hệ thống kinh tế của các công ty.

Nếu cứ để các doanh nghiệp tư nhân tự nỗ lực phát triển thì rất khó có các tập đoàn khổng lồ, trong một nền kinh tế rất cần các tập đoàn lớn, các đầu tàu có đủ sức kéo các doanh nghiệp nhỏ. Việc hình thành tập đoàn kinh tế tư nhân là kết quả của quá trình phát triển, tích tụ và tập trung tư bản trong cơ chế thị trường. Khi nhu cầu về chuyên môn hóa, tích tụ về vốn, năng lực quản lý và cạnh tranh quốc tế lớn đến một mức độ nhất định, mô hình tập đoàn kinh tế sẽ là lựa chọn tất yếu của những công ty đa quốc gia và xuyên quốc gia nhằm mục tiêu hoạt động hiệu quả hơn. ☞